

1. **MUS** (22) *sb m*

sg *N* mus (3). ◇ *G* musu (13). ◇ *D* musowi (2). ◇ *A* mus (1). ◇ *I* mus(e)m (1). ◇ *pl* *A* musy (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Przymus fizyczny lub moralny; sytuacja bez wyjścia, okoliczności ograniczające swobodę wyboru; coactio, coactus, compulsio, necessitas Cn (17) :*

W połączeniach szeregowych (2): A naprzód o tych/ którzy pod pokrywką Práva/ szczęścia/ kontraktu/ łowá obojętnego/ wykładu wyłzpoconego/ prace/ dobrodźieyftwá/ przyczynki iákiey/ niewiádomości/ niepámieći/ mufu/ głupftwá zmyślonego/ łzkodę czynią y zdradzaią. KlonWor 64, 81.

W przeciwstawieniu: »mus ... przystojność« (1): Mus/ á gwałt/ dobrze więcéy niż przyftoynść może. GórnTroas 43.

Zwroty: »mieć przed sobą dwa musy« (2): PRzylączmy k łobie w iedność/ Litwę dzięki Pruły. Powiedzic im iż máią/ przed łobą dwá muły. Albo ciągnimy równo/ álbo day pobory/ A nie dafzli/ podziłz precz z matczyney komory. BielSat L4v [idem] BielSjem 28v.

»z musu musieć« (1): Kmieć áby nie z mułfu nie czynił: bo kto čás pufzcza/ tedy z mułfu czynić muśi GostGosp 30.

*Szeregi: »mus a gwałt« (1): GórnTroas 43 cf *W przeciwstawieniu.**

»mus i niewola« (1): mus łzkodę rodzi káždemu/ y zda fię łpofob iákieyśi niewoley bydź. GostGosp 30.

Wyrażenie przyimkowe: »z musu« = (metu ac) malo coactus, necessario, ex neuessitate, non sponte Cn (11): Bog wolna rzecz ieft/ nic z mułu nie czyni SkarŻyw 259; PaprUp B; GostGosp 30; PowodPr 36. Cf »z musu musieć«.

~ W przeciwstawieniu: »z musu ... z (dobrej) wolej (2), z chęci, z cnoty, z umysłu, z dobrą wolą« [w tym: z umysłu a z dobrej wolej (1)] (5): Inych było ná łwiecie bárzo wiele/ którzy z vmyłfu/ á z dobrej wolej/ chciwość w łobie tłumili: nie z mułu/ áni przed fromem/ iáko biaległowy GórnDworz Aav; Przeto tám [u Żydów] dobry vczynek nie ták z cnoty pochodził/ iáko z mułu y z łtráchu kaźni opifáných. CzechRozm 89v; Ale drudzy nie z mułu lecz tho czynią s chęci/ By żch [!] łławá poczciwa tu byłá w pámieći. PaprPan L2v; nędzá tá iego [Chrystusa] nie zmułu ieft/ ále z wolej/ ták on to dla nas fię poniżyć chćiał/ y pokory nas vczyć. SkarŻyw 27; Powiełz z mułu/ co z dobrą niechceć fię powiedzić Wolą: nam nielza ieno koniecznie to wiedzić. GórnTroas 42.

Szeregi: »z musu i bojaźni« (1): ci [źli] nie nie czynią dobrego iedno z mułu y boiáźni CzechRozm 248v.

»nie z musu ani przed sromem« (1): GórnDworz Aav cf »z musu ... z (dobrej) wolej«.

»z musu i z strachu« (1): CzechRozm 89v cf »z musu ... z cnoty«. ~

2. *Nieuchronna konieczność wynikająca z woli Boga, z działania fatum, z natury zjawisk; (fatalis) necessitas Cn (5) :*

Tłumaczenie imienia bogini Necessitas (1): diámentowé goździe mus ma w ręku/ Którémi natwárdźzého vmié pożycz fęku KochPieś 1.

Zwrot: »z musu musieć« (1): ábowiem iż złe/ przeciwne ieft dobremu/ á dobre złemu/ poniewoli/ á z mufu/ iedno drugie dla they przeciwności przyrodzoney wípierác/ á krzepczyć muśi *GórnDworz* H8.

Szereg: »mus abo potrzeba« (3): á przeciw mułowi (*contra oportet verbi Dei, nullum videtur posse remedium dari.*) ábo potrzebie/ którą słowo Boże opowiada/ niewiem áby kto mógł lekarstwo wynáleść/ ktorymby tá potrzebá mogła być w niwecz obrocona *CzechEp* 91, 328 [2 r.].

Wyrażenia przyimkowe: »z musu« = *necessario, ex necessitate Cn* (1):

~ *Szereg:* »poniewoli a z musu« (1): *GórnDworz* H8 *cf* *Zwrot.* ~

Synonimy: *gwałt, niewola, potrzeba.*

Cf **MUSZENIE, PRZYMUS**

MF